

mevr. mr. C. Eskes, voorzitter
ir. D. van den Berge
mr.dr.ir. M.W.D. van der Burg
mevr. dr. N.O.M. Rethmeier, secretaris

Advies ex artikel 84 Rijksoctrooiwet 1995
Nederlands octrooi **1007449**

Verzoekster : Kwekerij Varenschut C.V., te Helmond
Gemachtigde : mr. ir. E.E. de Vries

Octrooihoudster : Wimpy's Trade & Finance B.V., te Nieuwerkerk a.d. IJssel
Gemachtigde : B. Merkelbach

1. Het geding

Verzoekster heeft op 5 september 2000 een verzoekschrift (met bijlagen A1-A5) ingediend, met het verzoek een advies volgens artikel 84 Rijksoctrooiwet 1995 (Row 95) uit te brengen omtrent de toepasselijkheid van de in artikel 75, eerste lid Row 95 genoemde nietigheidsgronden op het
5 Nederlands octrooi 1007449. Octrooihoudster heeft het verzoek beantwoord op 24 oktober 2000, onder het voorstellen van een nieuwe tekst voor de conclusies 10 tot en met 12.

Ter hoorzitting van 20 december 2000 hebben partijen hun standpunt doen bepleiten, verzoekster door mr.ir. E.E. de Vries, vergezeld van de heer P.W.J. van Gog, octrooihoudster door de heren B. Merkelbach en P. Eilbracht, vergezeld van de heren W. van den Heide en ir. Z. Rupčič, waarbij
10 pleitnotities zijn overgelegd namens de heren de Vries, Merkelbach en Eilbracht. De inhoud van vorengenoemde stukken wordt als hier ingelast beschouwd.

2. De feiten

Octrooihoudster is rechthebbende op het Nederlands octrooi 1007449, haar op een aanvraag van 4 november 1997 op de voet van de Row 95 voor 6 jaar verleend voor een “Werkwijze voor het continu doortelen resp. oogsten van gewassen.”

5 Het octrooi telt 15 conclusies, waarvan conclusie 1 als volgt luidt:

1. *Werkwijze voor het jaarlijks continu doortelen van planten, in het bijzonder van vruchtdragende planten zoals tomatenplanten, in een kas, waarbij de planten zich bevinden en/of worden geplant in houders of substraatgoten, voorzien van een substraatmedium, waarbij het substraatgootsysteem op een bepaalde hoogte kan worden ingesteld, en welke*
 10 *werkwijze achtereenvolgens omvat:*

A. vóór resp. aan het begin van een teeltseizoen:

1. *als zich in de kas nog vruchtdragende gewassen bevinden kas en houders in orde maken voor nieuwe aanplant, eventueel meer specifiek het vernieuwen van de bodembedekking, het vernieuwen, ontsmetten dan wel anderszins bewerken van substraatmatten, het*
 15 *chemisch of biologisch ontsmetten van de kas, het instellen van een evenwicht voor de teeltomstandigheden, meer specifiek ten behoeve van aanwezige biologische bestrijdingsmiddelen; 2. het vóór het planten instellen van de houders op een geschikte werkhoogte; 3. het planten van nieuwe planten tussen nog aanwezige volwassen planten van het vorige teeltseizoen; 4. het eventueel na het planten van de nieuwe aanplant*
 20 *instellen van de hoogte van de houders, zodanig dat telkens de hoogte van de oogst van de volwassen aanplant op de gewenste werk(reik-)hoogte komt;*

B. tijdens een teeltseizoen, als zich in de kas nog vruchtdragende volwassen en opgroeiende aanplant bevinden:

5. *het opbinden van de nieuwe aanplant, in het bijzonder aan een steunorgaan; 6. het op zodanige hoogte instellen van de substraatgoten dat volwassen planten op een lagere plaats verblijven; 7. het bij oplopende oogsthoogte van de volwassen aanplant opnieuw in*
 25 *hoogte instellen van de substraatgoten en/of het steunorgaan, waarna leegge oogste en daarna ontbladerde stengels van het gewas als lussen naast de goten hangen; 8. het (leeg)oogsten van het oude gewas; 9. het verwijderen van het leegge oogste gewas uit de*
 30 *substraatgoten; 10. het vervolgens opnieuw brengen van de substraatgoten op nieuwe gewenste werkhoogte c.q. teelhoogte, zoals wanneer het nieuwe gewas vrucht dragend wordt; 11. het tijdens het voortgaande teeltseizoen van de nieuwe aanplant telkens opnieuw in hoogte instellen van de substraatgoten en/of het steunorgaan; 12. het oogsten van de*
 35 *nieuwe aanplant; en*

C. aan het einde van een teeltseizoen:

5. het treffen van voorbereidingen, een en ander hierboven genoemd onder A, voor het aanplanten van nieuw gewas met het oogmerk om een doorlopend teeltseizoen te bewerkstelligen door het cycliseren van het aanplanten en continu oogsten.

De volgconclusies hebben betrekking op uitwerkingen van de werkwijze (conclusies 2 t/m 9), een inrichting (conclusies 10 t/m 12), een verhijsbaar ophangstelsel (conclusie 13), een kas (conclusie 14) en een onderhouds- en oogstwagen (conclusie 15).

3. De door verzoekster aangevoerde nietigheidsgronden

Verzoekster heeft in de eerste plaats bezwaar gemaakt tegen de redactie van conclusie 1, waarin niet is afgebakend van een bekende stand van de techniek en welke conclusie ook overigens moeilijk leesbaar is omdat bij een groot aantal maatregelen wordt vermeld dat deze “eventueel” kunnen worden toegepast.

Verzoekster heeft vervolgens een aantal publicaties genoemd welke naar haar mening, al dan niet in combinatie, bezwarend zijn voor de inventiviteit van de verleende conclusies. Als eerste bespreekt zij daarbij het artikel “Niveaueverschil verbetert kwaliteit” in het tijdschrift Groenten + Fruit / Glasgroenten – Week 29, 19 juli 1996, waarin de heer A. Gresnigt verslag uitbrengt over zijn experimenten met tomatenkweek in de kas. Een voorpublicatie staat afgedrukt in het voorafgaande nummer van hetzelfde tijdschrift, uitgifte Week 28, 12 juli 1996.

4. Het verweer van octrooihoudster

Octrooihoudster acht de tekst van de conclusies, gelezen in samenhang met de beschrijving, duidelijk genoeg om door een deskundige te worden begrepen en toegepast. Kenmerkend voor haar vinding acht zij dat de substraatgoten (2) waarin de jonge aanplanten (fig. 5A) zijn gepoot op een hoger niveau in de kas (1) zijn gehangen dan de substraatgoten waarin de rijpere gewassen (fig. 5B) zich bevinden, terwijl de substraatgoten met de plukrijpe of oogstbare vruchten (fig. 5C) zich nabij de bodem van de kas (1) bevinden en de vruchten zich alsdan op plukhoogte zullen bevinden.

Naar de mening van octrooihoudster kan een dergelijk systeem niet ontleend worden aan de publicatie in Groenten + Fruit, terwijl het artikel geenszins melding maakt van het door het gehele jaar continu telen van de gewassen en dooroogsten van de vruchten. De beide publicaties in Groenten + Fruit betreffen in feite, aldus octrooihoudster, een methode om de kwaliteit van de tomaten te verbeteren door het toepassen van een gelijkmatig verhoogd ophangen van de goten, dat wil zeggen dat de betreffende stalen goten op 1,5 meter hoogte aan het kasdek worden opgehangen.

5. Advies van het Bureau I.E.

5.1. Conclusie 1

5 Voor de hoofdconclusie wordt de meest nabijkomende stand van de techniek gevormd door het artikel “Niveaoverschil verbetert kwaliteit” van Gerard Boonekamp in Groenten + Fruit / Glasgroenten-Week 29, 19 juli 1996. Hieruit is bekend een werkwijze voor het telen van tomatenplanten in een kas, waarbij de planten worden geplant in substraatgoten, voorzien van een substraatmedium, waarbij het substraatgootsysteem op een geschikte werkhoogte is opgehangen.

10 Uit het artikel kan de volgende wijze van werken worden afgeleid. Vóór respectievelijk aan het begin van een teeltseizoen worden kas en houders in orde gemaakt voor nieuwe aanplant. De substraatgoten zijn vóór het planten opgehangen op een geschikte werkhoogte, in het artikel wordt genoemd 1,5 meter. Vervolgens worden jonge planten in de substraatgoten geplant; deze tomatenplanten worden opgeboden aan een draad (steunorgaan). Tijdens het teeltseizoen worden

15 nieuwe planten tussen de reeds aanwezige planten geplant. Ook deze jonge tomatenplanten worden opgebonden aan draden. De draden kunnen zodanig in hoogte worden ingesteld dat, als dit nodig is, het jonge gewas boven het oude gewas uitsteekt. De volwassen planten worden geoogst. Bij oplopende oogsthoogte van de volwassen aanplant wordt de hoogte van de draden steeds opnieuw ingesteld, zodanig dat leeggeogste stengels van het gewas als lussen naast de goten hangen. Geheel

20 leeggeogst gewas worden verwijderd uit de substraatgoten. Tijdens het voortgaande teeltseizoen van de nieuwe aanplant worden telkens opnieuw de draden in hoogte ingesteld. Op deze wijze wordt steeds op schouderhoogte geoogst. Door deze wijze van tussenplanten blijkt het mogelijk om het oogsten meer over het jaar te spreiden. Omdat het een eenmalige proef betreft spreekt het artikel er niet over dat aan het eind van het teeltseizoen voorbereidingen worden getroffen voor het aanplanten

25 van nieuw gewas, dit is echter voor de vakman vanzelfsprekend.

Niet alle elementen uit de hoofdconclusie zijn bekend uit het besproken artikel “Niveaoverschil verbetert kwaliteit”. Ten eerste is uit het artikel niet bekend dat de substraatgoten in hoogte verstelbaar zijn (zie de stappen 6 en 10 van de hoofdconclusie). Het Bureau laat in dit verband de stappen 4, 7 en 11 buiten beschouwing, omdat hierin de maatregel slechts facultatief is aangegeven.

30 Voorts is uit het artikel niet expliciet bekend dat het gehele jaar continu kan worden geoogst door het cycliseren van het aanplanten. Wel wordt melding gemaakt van meerdere oogsten, maar niet van over het hele jaar door continu oogsten. De hoofdconclusie is derhalve ten opzichte van de meest nabijkomende stand van de techniek, het artikel “Niveaoverschil verbetert kwaliteit”, nieuw. De vraag is nu of de nieuwe elementen het voorstel van octrooihoudster ook inventief maken.

Naar het oordeel van het Bureau is dit niet het geval, nu een verband tussen het in hoogte verstellen van de substraatgoten en het continu oogsten door het cycliseren van het aanplanten niet uit de hoofdconclusie is af te leiden, terwijl de beschrijving hieromtrent evenmin nadere uitleg verschaft. Desgevraagd heeft de heer van der Heide (mede-uitvinder) ter zitting dit verband ook niet nader aannemelijk kunnen maken. Op basis hiervan kan in het octrooi het continu oogsten door cycliseren van het aanplanten niet als meer dan een wens worden gelezen. Denkbaar is dat er in de praktijk specifieke maatregelen zijn genomen om de wens te realiseren, deze maatregelen zijn echter niet te lezen in de hoofdconclusie. Een derde kan derhalve niet zonder meer, door het enkele uitvoeren van de maatregelen van de conclusie, tot een continu oogst als omschreven onder stap 13 komen.

Tenslotte wijst het Bureau er op dat de maatregel van het in hoogte verstellen van de substraatgoten op zichzelf bekend is uit de Nederlandse terinzagelegging NL-A 9202143. Hierin staat beschreven een kas met een hefinrichting, aan welke hefinrichting verschillende voorwerpen kunnen worden opgehangen in de kas; als voorbeeld worden plantengoten genoemd. Uit deze aanvraag is derhalve bekend dat goten in hoogte kunnen worden versteld. Het Bureau acht het voor de hand liggend deze maatregel toe te passen bij de wijze van werken als bekend uit het besproken artikel in Groenten + Fruit. Men kan zich overigens afvragen of een vakman, bij lezing van dit artikel, zich al niet vanzelf zal realiseren dat het variëren in hoogte door het opnieuw instellen van de (steun)draden evengoed bereikt kan worden door de goten zelf hoger of lager te laten hangen. De tegen conclusie 1 aangevoerde inventiviteitsbezwaren treffen derhalve doel. Hierna behoeven de tegen deze conclusie aangevoerde nawerkbaarheids-bezwaren geen bespreking meer.

5.2. *De volgconclusies*

De conclusies 2 t/m 9 vormen een uitwerking van conclusie 1.

Conclusie 2

De hierin vermelde maatregel is reeds bekend uit het besproken artikel in Groenten + Fruit, en kan de conclusie derhalve niet inventief maken.

In conclusie 3 (“Werkwijze volgens één van conclusies 1-2, waarbij empirisch het moment van nieuwe aanplant wordt ingesteld met het oogmerk om een in de loop van het doorlopende teeltseizoen nagenoeg constant oogstvolume te bewerkstelligen”) wordt een doel geformuleerd, zonder dat de voor het bereiken daarvan nodige specifieke maatregelen worden aangegeven. Conclusie 3 mist derhalve nieuwheid.

Hetzelfde geldt voor *conclusie 4*, waar eveneens geen maatregelen maar slechts een doel – veiliger arbeidsomstandigheden bij het oogsten – wordt aangegeven.

5 *Conclusie 5* stelt voor gebruik te maken van “de reeds aanwezige biologische bestrijdingsmiddelen”. Dit is een logisch en daarmee voor de hand liggend voorstel, de conclusie mist derhalve inventiviteit.

10 *Conclusies 6 t/m 9* stellen voor de onderhavige werkwijze toe te passen bij respectievelijk aardbeiplanten, komkommerplanten, potplanten en gerbera’s. Het enkele noemen van een nieuw toepassingsgebied maakt de conclusies niet inventief.

In haar antwoord op het verzoekschrift heeft octrooihoudster nieuwe *conclusies 10 t/m 12* geformuleerd, ter vervanging van de geïmplementeerde conclusies 10 t/m 12. De nieuwe conclusies luiden als volgt:

15 10. *Inrichting voor het toepassen van de werkwijze volgens één der voorgaande conclusies 1-9, met het kenmerk, dat gewassen of planten (21) in een substraatmat (9) zijn gepoot welke mat in een goot (2) is aangebracht die door enkele draden of beugels (11) aan een kabel (3) is bevestigd welke kabel aan een boven de kas (1) aangebracht regelbaar hijsorgaan is bevestigd.*

20 11. *Inrichting volgens conclusie 10, met het kenmerk, dat het hijsorgaan in hoofdzaak is samengesteld uit een aantal assen (4) waaraan de kabels (3) met daaraan substraatgoten (2) kunnen worden bevestigd, welke assen (4) aan een wormwielkast (20) zijn gekoppeld welke door een motor (18) kan worden aangedreven.*

25 12. *Inrichting volgens conclusie 10 of 11, met het kenmerk, dat een substraatgoot (2) volgens de dwarsdoorsnede in hoofdzaak gevormd wordt door een bodem (8) welke via uitdiepingen (7) in divergerende wanden (5) overgaan en in de uitdiepingen druppelbuizen voor de op de bodem (8) geplaatste substraat-matten (9) aanwezig zijn.*

30 Zoals hierboven reeds aangegeven, is uit het artikel “Niveaunderschil verbetert kwaliteit” bekend tomatenplanten in een substraatmat te poten, welke mat in een goot is aangebracht. Uit de Nederlandse aanvraag 9202143 is een hef-inrichting voor in een kas bekend, in welke inrichting de goten aan kabels zijn bevestigd, welke kabels zijn bevestigd aan boven in de kas aangebrachte regelbare hijsorganen. *Conclusie 10* houdt niet meer in dan een voor de hand liggende combinatie van het bekende uit deze beide publicaties.

De inrichting volgens *conclusie 11* verschilt slecht op ondergeschikte punten met de zojuist genoemde bekende hefinrichting. Het belangrijkste verschil is dat in de onderhavige inrichting een wormwielkast is opgenomen. Toepassen van dit standaard werktuigbouwkundige element kan de conclusie echter geen inventiviteit verlenen.

- 5 De nieuwe *conclusie 12* betreft de vorm van de dwarsdoorsnede van de substraatgoot. In de beschrijving wordt de vorm slechts als een voorbeeld gepresenteerd (zie blz. 7, regels 15-17); volgens het octrooi voldoet iedere vorm die de noodzakelijke functionaliteit bezit. De beschrijving maakt verder niet duidelijk dat de vorm van deze goot meer biedt dan die van gebruikelijke goten. Conclusie 12 mist derhalve inventiviteit.

10

Conclusie 13 biedt geen nieuwe maatregelen of elementen ten opzichte van de voorgaande conclusies, en mist derhalve nieuwheid.

Het is gebruikelijk dat in kassen verwarmingsbuizen als spoor voor railvoertuigen worden gebruikt.

15

Zodra de goten aan de hefinrichting zijn gehangen is het voor de vakman duidelijk dat de spoorbreedte kan worden vergroot. Deze vergroting van de spoorbreedte is een nuttig neveneffect, maar dit effect kan de op zichzelf voor de hand liggende maatregel niet tot een inventieve maken. De vakman is er voorts mee bekend dat een grotere spoorbreedte een grotere stabiliteit voor het railvoertuig oplevert. De *conclusies 14 en 15* missen derhalve inventiviteit.

20

6. Samenvattend komt het Bureau I.E. tot de slotsom dat de aangedragen nietigheidsgronden van toepassing zijn op alle conclusies van het onderhavige octrooi.

Aldus gedaan, op 15 februari 2001, door C. Eskes, D. van den Berge en M.W.D. van der Burg voornoemd.

w.g. mw. C. Eskes

w.g. mw. N.O.M. Rethmeier